

howest
hogeschool

WORKSHOP :
Taalontwikkelen
12.10.2022

Lector : Inge Denaeghel

1

2

CAT	MEERTALIGHEID	TAAL-STEUN	CLOSE READING
TAALLEER-STRATEGIE	VAL VAN CULTURALISERING	TOPOI	DAT
CONTEXT	MULTIPERSPECTIVITEIT	BOSPAD	INTERACTIE

3

4

HOE MEN VROEGER DACHT

- ALS VAKLEERKRACHT BEN IK NIET GEPLAATST OM AAN DE TAAL VAN LLN TE WERKEN
- TAALONDERWIJS GAAT OVER GRAMMATICAEEN ZO
- ALS IK MIJN CURSUS AANPAS AAN ANDERSTALIGEN OF MINDER TALIGE LLN DAALT HET NIVEAU VAN DE OPLEIDING
- WEEER ZO'N NIEUWJE HYPE UIT BRUSSEL. BINNEN TWEE JAAR SPREKEN WE ER NIET MEER OVER. EN BOVENDIEN MOET HET VAN DE INSPECTIE!

Taalontwikkelend logoven

5

howest

hogeschool

	VLAAMS	MAROKKAANS	TURKS
KLEUTER ↓			
LAGER			
LAGER ↓			
SECUNDAIR			

6

howest hogeschool

	VLAAMS	MAROKKAANS	TURKS
KLEUTER ↓ LAGER			
LAGER ↓ SECUNDAIR			

7

OORZAKEN TAALACHTERSTAND

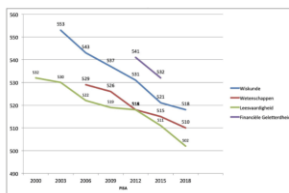
• 25% KINDEREN IN BASISONDERWIJS => spreken geen Nederlands thuis (onderzoek in opdracht van B. Weyts)

- ANDERSTALIGEN = probleem?
 - THUISTAAL? => onderzoek toont aan van niet!
 - BELANGRIJK = sterk zijn in eigen thuistaal = sterk zijn om andere taal aan te leren
- => BELANG AANDACHT MEERTALIGHEID

8

PISA RESULTATEN

9

Enkele cijfers

- Een op 7 Vlamingen **leest onvoldoende** goed om te kunnen functioneren in een (kennis)maatschappij als de onze, (Bohnen et al.,2004)
- Heel wat jongeren (vooral BSO-leerlingen) zijn aan het eind van hun leerplicht onvoldoende **'functioneel geletterd'** en **'mondeling taalvaardig'**
- De **leesvaardigheid** van vele jongeren in het BSO verbetert nog nauwelijks tussen de 3BSO en 6 BSO (Jaspaert en Van den Branden, 2010)

10 howest

10

Talontwikkelend ingeven

Vaststellingen:

- grote verschillen **leesvaardigheidsscores** van leerlingen met hoog socio-economische status en die met laag socio economische status(PISA).
- De kans op **onderwijsachterstand** is groter bij anderstalige leerlingen.
- 15-jarige Vlaamse leerlingen **lezen niet graag**.
- Vlaamse jongeren zijn goed in **lokaliseren** specifieke informatie in een tekst, minder goed in **reflecteren** over teksten en interpreteren van globale inhoud van tekst(structurerend en beoordelend lezen).

11

11

Problemen bij taalzwakke leerlingen

- **Enkele voorbeelden:**
- begripsproblemen bij mondelinge en schriftelijke **instructies** van de (vak)leerkracht
- problemen om zich mondeling en schriftelijk helder **uit te drukken**
- een tekort aan woordenschat en **schooltaal**
- moeilijkheden om concrete teksten te **lezen**
- problemen bij deelname aan **groepswork**
- **begripsproblemen** bij toets- en examenvragen
- **antwoorden** op toetsen en examens niet helder kunnen **verwoorden**

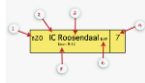
Talontwikkelend ingeven

12

12

Functionele geletterdheid???

Noteer wat je de laatste 24u geschreven en of gelezen en of geïnterpreteerd hebt...

13

Functionele geletterdheid

Functionele geletterdheid is het aanwenden van kennis, vaardigheden en attitudes om:

- via geschreven taal te communiceren en informatie te verwerken,
- met cijfergegevens en grafieken om te gaan en
- gebruik te maken van ICT zodat je kan functioneren in je dagelijkse leven, in leersituaties en op je werkplek.

14

GETUIGENIS LERAAR IN OPLEIDING

Vroeger dacht ik het volgende wanneer ik een test afnam "Julie halen soms niet het maximum uit jullie opdracht of examen omdat jullie de vragen niet goed lezen". Achteraf bekeken was dat misschien niet de juiste analyse en was het gebruik van schooltaal zonder hen hierop voor te bereiden een struikelblok."

15

Hoe leren kleuters taal?
ZOEK IEMAND DIE...

16

howest

16

WAT ZIJN DE EERSTE WOORDEN DIE
KLEUTERS LEREN

17

Hoe leren kleuters taal?

Vroege tweedetaalverwerving Nederlands

- Boekentas (997)
- Trein (297)
- Kus (691)
- Sjaal (182)
- Plasticine (392)
- Kind (1782)
- Hoofd (501)
- Plais (193)
- Bak (389)
- Knippen (94)
- Kaugum (14)

- Eerste kleuterklas in Brussel
- Eerste 10 weken van het schooljaar
- (Verhelst, 2002)

18

Welke woorden worden het snelst door kleuters verworven?

- Het belang van actie en motivatie i.p.v. benoemen van woorden bij een praatplaat.
- Taal die samenhangt met interessante acties in de wereld.
- Belang van veel taalaanbod en van kansen tot spreken.

Kortom, TAAL DE HELE DAG!

Uit: <https://adoc.pub/taal-doet-leren-kris-van-den-branden.html>

19

Onderzoek aan de UAntwerpen wees uit dat kinderen uit een gezin in armoede al op hun eerste verjaardag een taalachterstand kunnen hebben (Vanormelingen, Faes & Gillis, 2020).

- Een kind uit een gezin met ongeschoolde/ laaggeschoolde ouders hoort ca. 615 woorden per uur.
- Een kind uit een gezin met ouders met een redelijke opleiding hoort 1251 woorden per uur.
- Een kind uit een gezin met hoogopgeleide ouders hoort 2153 woorden per uur.

Kwantiteit en kwaliteit gaan samen!

(Bart, B. & Riley, T. (2008). The early catastrophe. The 30 million word gap by age 3. American Educator, 27, 1, pp.4-9.)

20

“the 30 million word gap”

SES	KIND	OUDER
LAAG	AUTO	JA JA AUTO
HOOG	AUTO	JA DAT IS EEN AUTO, EEN GROTE RODE AUTO

(Vanormelingen & Gillis, 2016)

21

Natuurlijke taalvererving

- Een kind verwerft zijn natuurlijke taal
- in een **contextrijke** omgeving
- die vol **interactiemogelijkheden** zit
- en waarbinnen de nodige **taalsteun** geboden wordt.

• Naar M. Hajer & T. Meestringa (2004) Handboek Taalgericht Vakonderwijs.

Tutoriaalweekend Hogerem

22

ORZAKEN TAALACHTERSTAND

- Er is een groot verschil tussen de **abstracte taal (CAT)** **cognitieve academische taalvaardigheid** die leerlingen op school horen en de **alledaagse taal (DAT)** **dagelijks algemeen taalgebruik** die ze buiten de school gebruiken.

23

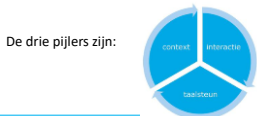
- Tijdens taallessen krijgen leerlingen vaak **taalondersteuning en begeleiding van de taalleerkracht**. Bij de andere vakken is dit meestal **minder** het geval.

24

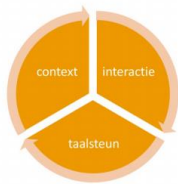
Oplossing : taalontwikkeld lesgeven

- Uitgangspunt:** **Taal, leren en denken** zijn volledig met elkaar verbonden.
- ❖ Het vak is leeg zonder taal.
 - ❖ Taal is het belangrijkste **werkinstrument** van elke leerkracht.
 - ❖ Taalgebruik is de **kern** van de onderwijsactiviteit.
 - ❖ Elke leerkracht gebruikt heel veel VAKtaal om de vakdoelstellingen te behalen.

25

**Taalontwikkeld lesgeven:
- 3 pijlers**

- CONTEXT:**
Creëer een context en vraag voorbeelden.
Werk met kernbegrippen en formuleer denkprocessen. Expliciteer lesdoelen en zorg voor een heldere lesopbouw.
- INTERACTIE:**
Stel open denkvragen
Geef de leerlingen de kans de betekenis van vaktaal zelf te ontdekken (betekenisonderhandeling).
- TAAALSTEUN:**
Geef constructieve en verhelderende feedback bij foute of onvolledige vaktaalluitingen.

26

CAT	MEERTALIGHEID	TAAL-STEUN	CLOSE READING
TAALLEER-STRATEGIE	VAL VAN CULTURALISERING	TOPOI	DAT
CONTEXT	MULTIPERSPECTIVITEIT	BOSPAD	INTERACTIE

27

28

Mercer,1995

'Een prestatie van een leerling is nooit alleen een weergave van de innerlijke talenten van die leerling, maar is ook een maat voor de effectiviteit van de communicatie tussen de leerkracht en de leerling.'

29
